

Grażyna Nawrońska, Andrzej Gołębiewski, Mirosław Marcinkowski, Tadeusz Nawroński

---

Elbląg - Stare Miasto, AZP 15-51/23

Informator Archeologiczny : badania 25, 114-115

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przypuszczać można, że wymienione 4 jamy są pozostałościami obiektów mieszkalnych. Inne, mniejsze jamy miały zapewne charakter gospodarczy.

Zabytki znajdują się w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.

Brześć Kujawski-Zamek, gm. loco, woj. włocławskie patrz okres nowożytny

Bytom, ul. Wałowa
gm. loco, woj. katowickie

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu

Badania prowadziły I. Wójcik i D. Podyma. Nadzór archeologiczny, budynek z XIII/XIV w.

*Literatura: *Badania archeologiczne na Górnym Śląsku...*, s. 93–96.

Drohiczyn, st. 3, gm. loco, woj. białostockie patrz wczesne średniowiecze

Elbląg-Stare Miasto
AZP 15-51/23

Pracownie Konserwacji Zabytków
w Gdańsku Sp. z o. o. Pracownia Archeologii Miast

Badania prowadzili mgr mgr Grażyna Nawrońska, Andrzej Gołębiewski, Mirosław Marcinkowski, pod kierunkiem Tadeusza Nawrońskiego (autor sprawozdania). Finansowane przez Urząd Miejski w Elblągu. Dwunasty sezon badań. Miasto średniowieczne i nowożytne (1237–1945).

W sezonie 1991 kontynuowano badania w obrębie kwartału między ulicami: Rybacka – Stary Rynek – Ścieżka Kościelna. Pracami objęto wschodnią część bloku o powierzchni 595 m². Ogólna dotychczas przebadana powierzchnia wynosi ok. 4600 m², tj. 3% Starego Miasta.

Prowadzone w 1991 r. badania archeologiczne zakończyły 3-letnie prace obejmujące całe wnętrze bloku. Dzięki nim uzyskano obraz powstawania najstarszej zabudowy i parcelacji terenu oraz kolejnych zmian. Ustalono, że pierwszy poziom odzwierciedla niepełną jeszcze zabudowę bloku, powiazaną w niektórych miejscach komunikacją wewnętrzną. Kolejne poziomy konstrukcyjne (oczywiście w obrębie podwórek działek) utrzymywane są w wyznaczonych granicach posesji. Jedynie budynki szkieletowe sytuowane są w różnych partiach podwórka: najczęściej po zachodniej lub wschodniej stronie, bądź przy tylnej granicy. W przypadku działek wąskich, 1–1,5 prętowych, spotkać można wydłużoną, trzytraktową zabudowę drewnianą.

Wprowadzenie w XIV w. murowanej zabudowy odbywało się z poszanowaniem istniejących granic działek. Ważnym elementem było określenie relacji między działkami usytuowanymi przy głównej ulicy Stary Rynek a działkami w ulicach bocznych. Po raz pierwszy stwierdzono głębokie (do 6 prętów) parcele od strony ul. Stary Rynek. W XV w. nastąpił podział ich powierzchni przez wyznaczenie w tylnych partiach tzw. bud, czyli mniejszych własności. Istotne było także określenie sposobu zabudowy narożnika bloku, gdzie odkryto 4 budy. Generalnie parcelacja bloku pokrywa się ze strukturą zabudowy określoną w księdze gruntowej w 1417 r.

Srodkową część bloku po obu stronach tylnego muru granicznego zajmuje ciąg latryn. W obrębie tego bloku odkryto i wyeksplorowano 51 tego rodzaju obiektów, uzyskując kapitalne materiały z zakresu życia codziennego mieszkańców Elbląga od 2 poł. XIV do

XIX w. włącznie. Jedną z latryn na przełomie XVIII/XIX w. wykorzystano na śmietnik, w którym znalazły się naczynia i przedmioty związane z ówczesną apteką.

Badania będą kontynuowane.

**Gdańsk, Kościół Św. Piotra
i Pawła****Muzeum Archeologiczne w Gdańsku**

Badania prowadził Henryk Paner przy współpracy Arkadiusza Staniszewskiego. Finansowane przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku i Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „Drogbud”. Pierwszy sezon badań. Kościół Św. Piotra i Pawła z 2 poł. XIV w.

Prace ratownicze prowadzono w czerwcu i lipcu 1991 r. w związku z odbudową kościoła. Eksplorowano 4 wykopy we wschodniej części prezbiterium. Celem badań było rozpoznanie partii fundamentowych, określenie stratygrafii wnętrza obiektu, weryfikacja chronologii świątyni oraz ustalenie początków zasiedlenia tego terenu.

**Gdańsk-Stare Miasto, ul. Na
Piaskach
AZP 12-44/—****Muzeum Archeologiczne w Gdańsku**

Badania prowadzili mgr mgr Mirosław Fudziński i Marian Kochanowski (autor sprawozdania) przy współpracy mgr. Henryka Panera. Finansowali Jerzy Hall i Piotr Szymański — inwestorzy terenu badań. Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego w obrębie zaplecza gospodarczego Starego Miasta w Gdańsku.

Badania ratownicze przeprowadzono w październiku-grudniu 1991 r. w związku z planowaną budową prywatnego obiektu gastronomicznego. Z uwagi na interesującą z punktu widzenia historyczno-architektonicznego lokalizację (naturalny cypel na zapleczu Wielkiego Młyna z tradycjami sięgającymi czasów krzyżackich), niezbędne były prace mające na celu pełne rozpoznanie stratygrafii i zadokumentowanie odkrytych obiektów nieruchomości, z ewentualnym potwierdzeniem istnienia osadnictwa przedkrzyżackiego w tym miejscu.

Nadzorem archeologicznym objęto ok. 50 m² powierzchni, gł. wykopów dochodziła do 450 cm. Odsłonięto fragm. konstrukcji drewnianych traktu komunikacyjnego na solidnych legarach (uchwycono kilka faz użytkowania) oraz narożnik drewnianej konstrukcji domostwa. Na podstawie materiału ceramicznego oraz w oparciu o wyniki analiz dendrologicznych (wykonał je dr Tomasz Ważny) najstarsze warstwy są datowane na przełom XIII/XIV w. Odkryto ponadto interesujący zestaw kości zwierzęcych, wyrobów i odpadów skórzanych, przedmiotów metalowych i drewnianych.

Materiał i dokumentację złożono w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

W trakcie wykonywania prac ziemnych w związku z inwestycją nadzór archeologiczny będzie kontynuowany.

Gdańsk-Śródmieście**Muzeum Archeologiczne w Gdańsku**

Badania prowadzili Zbigniew Borowski i Elżbieta Kłosowska z Pracowni Archeologii Gdańska Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Finansowane przez „Orbis” Spółkę Akcyjną oraz Muzeum Archeologiczne.